

Gönderim: 17.12.2024

Kabul: 27.01.2025

Tür: Araştırma Makalesi

Çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine yapılan araştırma eğilimlerinin görselleştirilmesi

Ahmet ELNUR^a
Buket KEMER^b
Mehmet DEMİRCİ^c
Tuğba ÇETİNKAYA^d
Umut PALABIYIK^e

^a Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, Türkiye ORCID: 0000-0002-3287-535X

^b İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye ORCID: 0000-0002-9170-012X

^c Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye ORCID: 0009-0006-2059-7619

^d MEB, İstanbul, Türkiye ORCID: 0009-0008-3245-5196

^e MEB, Battalgazi Ortaokulu Eskişehir, Türkiye ORCID: 0009-0000-0193-8277

Özet

Çevrimiçi öğrenme topluluklarının geleneksel öğretim yöntemlerini dönüştürmek, öğrenen deneyimlerini geliştirmek ve etkileşimli öğrenme ortamlarını teşvik etmek suretiyle eğitim ortamlarında devrim yarattığı görülmektedir. Bu çalışmada çevrimiçi öğrenme toplulukları ile ilgili Scopus veri tabanında bulunan çalışmaların bibliyometrik analiz yapılarak görselleştirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için Scopus veri tabanından ulaşılan, 1998-2023 yılları arasında yayımlanmış toplam 646 adet makale, konferans bildirisi ve derleme çalışmalarının bibliyometrik verileri, VOSviewer kullanılarak analiz edilmiş ve görselleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre çalışmalar, 66 farklı ülkeden 1702 araştırmacı tarafından üretilmiştir. En fazla yayın yapan ülkenin ABD, en çok araştırma yapılan yılların 2021 ile 2023, alanyazına en çok katkıda bulunan kurumun Merkez Çin Üniversitesi, en fazla makale yayınlanan derginin International Journal of Web Based Communities ve en fazla bildirinin yayınlandığı konferansın ise Lecture Notes in Computer Science olduğu görülmüştür. Çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler incelendiğinde; çevrimiçi öğrenme toplulukları, öğrenme toplulukları, sosyal bulunurluk, çevrimiçi öğrenme, uygulama toplulukları ve işbirlikçi öğrenme kavramlarının ön plana çıktığı görülmüştür. Araştırmada bibliyometrik teknikler kullanılarak, çevrimiçi öğrenme toplulukları alanının mevcut durumu hakkında değerli bilgiler sağlanması, alanın entelektüel yapısının haritalandırılması ve gelecekteki araştırmalara rehberlik edebilecek boşlukların belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu analizin bulguları; çevrimiçi öğrenme topluluklarının gelişim dinamiklerinin daha iyi anlaşılması, aynı zamanda eğitimciler, araştırmacılar ve politika yapımcıların karar verme süreçlerinin daha bilinçli hale getirilmesi açısından yol gösterici nitelik taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çevrimiçi öğrenme toplulukları, bibliyometrik analiz, görselleştirme

Visualization of the research trends on online learning communities

Abstract

Online learning communities are seen to revolutionize educational environments by transforming traditional teaching methods, enhancing student experiences and promoting interactive learning environments. This study aims to visualize research on online learning communities in the Scopus database using bibliometric analysis. To achieve the study's aim, bibliometric data from 646 articles, conference proceedings, and review studies published between 1998 and 2023 in the Scopus database subjected to analysis and visualisation using VOSviewer. According to the research findings, the studies were produced by 1702 researchers from 66 different countries. The United States of America was identified as the country with the highest

Kaynak Gösterme

Elnur, A., Kemer, B., Demirci, M., Çetinkaya, T. ve Palabıyık, U. (2025). Çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine yapılan araştırma eğilimlerinin görselleştirilmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 11(1), 109-133.

<https://doi.org/10.51948/auad.1602803>

number of publications. The years with the most research were 2021 and 2023. Central China University was identified as the institution that contributed the most to the literature. The International Journal of Web Based Communities was identified as the journal with the highest number of articles. The Lecture Notes in Computer Science conference was identified as the conference with the highest number of papers. Analysis of the keywords in the studies revealed that the concepts of online learning communities, learning communities, social presence, online learning, communities of practice, and collaborative learning were prominent. The study employs bibliometric techniques to provide insights into the current state of online learning communities, map the intellectual structure of this field of study, and identify potential research gaps, thereby guiding future research. The findings of this analysis are instructive in terms of better understanding the dynamics of the development of online learning communities, as well as guiding educators, researchers, and policy makers in making their decision-making processes more informed.

Keywords: Online learning communities, bibliometric analysis, visualization

Giriş

İnternet ve teknolojinin hem profesyonel hem de kişisel olarak sosyal etkileşim için giderek daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Çevrimiçi sohbet grupları ve tartışma platformları, sosyal bağlantılara hızlı erişim sağlayarak insanlarla etkileşim kurmayı kolaylaştırmıştır. Bununla birlikte “topluluk” kavramı, toplumda derin köklere sahip olsa da özellikle uzaktan eğitim bağlamında değerlendirildiğinde, çevrimiçi öğrenme toplulukları kavramının ise çok eskiye dayanmadığı anlaşılmaktadır. Öğrenme toplulukları, bazı araştırmacılar tarafından eğitim ve iş dünyasının karşı karşıya olduğu zorlukların birçoğu için ideal bir çözüm olarak görülmektedir (Luppicini, 2007). Çevrimiçi öğrenme toplulukları, eğitimciler için sürekli mesleki gelişim sağlamada, özgün ve kişiselleştirilmiş öğrenme fırsatlarını kolaylaştırmada ve faydalı öğrenme çıktılarına desteklemede önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle eğitim alanında destek, rehberlik ve ilham kaynağı olma bağlamında çevrimiçi öğrenme toplulukları, öğretmenler için önemli bir mesleki gelişim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Duncan-Howell, 2010). Buna ek olarak, çevrimiçi öğrenme topluluklarının potansiyel olarak demokratikleştiği, çeşitli öğrenme çıktıları ürettiği, öğrenenlerin ve sosyal bağlamlarının demokratik işleyişini derinleştirdiği ifade edilmektedir (Blayone vd., 2017).

Çevrimiçi öğrenme topluluklarında iki farklı bileşen olduğuna dair bir görüş vardır. Çevrimiçi öğrenme toplulukları, insanların ortak bir ilgi alanı nedeniyle bir araya geldiği çevrimiçi gruplardan farklıdır. Çevrimiçi öğrenme topluluklarının gücü, işbirlikçi öğrenmeye katılımda ve dönüştürücü öğrenme ile ilişkili yansıtıcı uygulamada yatmaktadır (Luppicini, 2007). Öğrenenler arasında bir topluluk duygusunun oluşması, çevrimiçi öğrenme topluluklarının olumlu öğrenme çıktılarına katkıda bulunan önemli faktörlerden birisidir. Buna ek olarak tanışma, işbirliğine dayalı grup projeleri, kişisel deneyimler, çevrimiçi tartışmalar ve

kaynak alışverişi gibi çeşitli faktörler, çevrimiçi öğrenmede öğrenenler arasında bir topluluk duygusu oluşturmakla ilişkilendirilmiştir (Cornell vd., 2019). Başka bir deyişle, fikirleri bir araya getirme, birlikte öğrenme, içerikten, kaynaklardan ve paylaşılan deneyimlerden anlam inşa etmeye yönelik kasıtlı bir süreç sayesinde bireylerin kimlik oluşumu, karşılıklı güven, yoldaşlık ve bir topluluk duygusu oluşturabileceği savunulmaktadır (Delahunty vd., 2013). Çevrimiçi öğrenme toplulukları, bireylerin kişisel ve mesleki öğrenme ihtiyaçları doğrultusunda benzer ilgi alanlarına veya ortak hedeflere ulaşmak için bilgi, beceri ve diğer kaynakları paylaşmak, çalışma stratejileri geliştirmek, sorunları çözmek, bireysel ve kurumsal performansı artırmak amacıyla bir araya geldikleri önemli bir platform haline gelmektedir. Bu nedenle çevrimiçi öğrenme topluluklarını anlamak için entelektüel doğasını incelemek gibi sistematik bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir. Böyle bir yaklaşım, çevrimiçi öğrenme topluluklarının teori ve pratiği daha iyi entegre etmelerine, böylece bu alanı ilerletmelerine yardımcı olacak mevcut ve değişen eğilimler hakkında fikir verebilmektedir. Çevrimiçi öğrenme toplulukları konusunda araştırma eğilimleri ve kalıplarını belirlemeye yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir.

İlgili Alanyazın

Sümer (2021) tarafından yapılan “Online Learning Communities in Teachers’ Professional Development: A Systematic Review” isimli çalışmada, çevrimiçi öğrenme topluluğunun tasarlanması ve sürdürülmesine ilişkin önemli kavram ve faktörlerin belirlenmesi ve öğretmenlerin mesleki gelişiminde çevrimiçi öğrenme topluluklarının kullanımının anlaşılmasına katkıda bulunulması amacı doğrultusunda 29 çalışma sistematik inceleme yoluyla taranmıştır. Çalışmanın kriterleri; yayın yılı, anahtar kelimeler, katılımcıların hizmet içi veya hizmet öncesi öğretmen olup olmadıkları, grup büyüklüğü, araştırma yöntemleri, veri kaynakları, etkileşim için kullanılan platform, katılımcıların nasıl etkileşimde buldukları ve bu konudaki eğilimleri olmuştur. Çalışma sonucunda ortaya çıkan anahtar kelimeler incelendiğinde, "çevrimiçi öğrenme toplulukları", en çok tekrarlanan anahtar kelime olmakla birlikte, uygulama topluluğu, bilgisayar aracılı iletişim, Facebook aracılı iletişim ve katılımcı medya gibi farklı isimler altında da kullanılmıştır. Çalışmada çevrimiçi öğrenme topluluklarının hem işbirlikçi öğrenme hem de öğretim üzerine odaklanılan yapıcı bir alan sağlanmasında kullanma eğilimi vurgulanırken, çevrimiçi bir öğrenme topluluğunu sürdürmenin ve uygun bir platform/araç bulmanın zorluklarından bahsedilmiştir.

Çevrimiçi ortamlarda öğrenme topluluklarının oluşturulmasında zorluklara yol açan etmenleri azaltmak için kullanılan öğretim stratejileri ve araçları incelemek amacıyla Hung vd. (2015), yaptıkları sistematik tarama çalışmasında çevrimiçi öğrenme toplulukları oluşturmanın temel unsurları; öğretim stratejileri, araçlarının türleri ve öğretimsel çıkarımlar açısından raporlanmıştır. Öncelikle çevrimiçi öğrenme toplulukları, alandaki mevcut çalışmalar incelenerek temel bileşenleri ve unsurlarını tasvir eden bir çerçeve oluşturacak şekilde kavramsallaştırılmış, bu çerçeveyi kavramsal bir rehber olarak kullanarak da çevrimiçi öğrenme topluluğunun oluşmasında kullanılacak öğretim uygulamalarına ilişkin alanyazın incelenmiştir. İncelenen çalışmalarda çevrimiçi öğrenme topluluklarının alt boyutlarından biri olan etkileşimi arttırmak için; sesli/görüntülü konferans, işbirlikli öğrenme, sorgulama toplulukları, sesli fotoğraflar, yüz yüze öğrenme topluluğundan çevrimiçi öğrenme topluluğuna geçiş gibi çok sayıda uygulama kullanıldığı görülmüştür. Ancak araştırmacılar, bu uygulamaların olumlu sonuçlar vermesini yüksek düzeyde öğretimsel bulunurluk ile ilişkilendirmiş ve çevrimiçi öğrenme topluluklarında bireylerin daha bağımsız olmaları durumunda hangi öğretim yöntemlerinin daha etkili olacağına dair yeni araştırmalar yapılmasına dair önerileriyle araştırmayı tamamlamışlardır. Ke ve Hoadley (2009), çevrimiçi öğrenme topluluklarının nasıl değerlendirildiğine dair sistematik bir anlayış sağlamak için, 1994-2007 yılları arasında topluluklarla ilgili yapılmış değerlendirme çalışmalarını gözden geçirmiştir. Çevrimiçi öğrenme topluluklarının değerlendirilmesinde sadece “iyi” veya “kötü” gibi bir sınıflandırmanın uygun olmadığını belirten araştırmacılar, inceledikleri 42 araştırmayı değerlendirmek için yeni bir değerlendirme taksonomisi ortaya koymuşlardır. Bu taksonomi; değerlendirme amacı, değerlendirme yaklaşımı, değerlendirme için ölçütler ve değerlendirme teknikleri bileşenlerinden oluşmuştur. Gelecekte çevrimiçi öğrenme topluluklarını inceleyecek kişilere toplulukları analiz ederken yaptıkları seçimler ve varsayımlar konusunda açık olmaları konusunda öneride bulunmuş, bu konuda kendi oluşturdukları taksonomiden yararlanabileceklerini belirtmişlerdir.

Hernández vd. (2017) ise çalışmalarında bilgi iletişim teknolojilerine dayalı sanal öğrenme toplulukları ile ilgili yürütülen araştırma faaliyetlerinin durumunun incelenmesi amacı çerçevesinde bibliyometrik analiz sunmuşlardır. Çalışmada elde edilen göstergeler, öğretme ve öğrenme modellerine uygulanan bilgi iletişim teknolojileri çalışmalarının 1990’lı yıllardan bu yana istikrarlı bir büyüme gösterdiğini ortaya koymaktadır. Sanal öğrenme toplulukları hakkında gerçekleştirilen araştırmalarda; sanal öğrenme toplulukları, sanal uygulama toplulukları, bilgi paylaşımı, sanal topluluklar, öğrenme toplulukları, işbirlikçi

öğrenme, güven oluşturma mekanizmaları, ağ bağlantılı öğrenme veya çevrimiçi eğitim konularına değinildiği gözlemlenmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çevrimiçi öğrenme toplulukları konusunda araştırma eğilimlerinin belirlenmesi için sistematik incelemeler yapılmış olsa da gizli örüntülerin ortaya çıkarılması doğrultusunda gerçekleştirilen bibliyometrik analiz çalışmalarına rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada Scopus veri tabanında çevrimiçi öğrenme toplulukları kavramı üzerine gerçekleştirilen araştırmaları incelemek ve yapılan araştırmaların seyrine ilişkin genel bir perspektif sunarak alana katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Elde edilen bulgu ve sonuçlar, çevrimiçi öğrenme toplulukları araştırmalarında önde gelen ülke, kurum, dergi ve yazarların tespit edilmesi ve çevrimiçi öğrenme toplulukları konusundaki araştırma eğiliminin belirlenmesi için öncü bir bulgu olması açısından önem taşımaktadır. Çevrimiçi öğrenme toplulukları kapsamında gerçekleştirilen araştırmalardan elde edilen bibliyometrik verilerin analiz edilerek değerlendirildiği bu çalışmanın, konuyla ilgili gelecekte yapılacak araştırmalara da ışık tutacağı düşünülmektedir.

Çevrimiçi öğrenme toplulukları kavramı üzerine yapılan araştırmaların eğilimini belirlemek için aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

Çevrimiçi öğrenme toplulukları ile ilgili yapılan araştırmalarda;

- a. Yıllara göre dağılım nasıldır?
- b. Önde gelen ülke ve kurumların dağılımı nasıldır?
- c. Önde gelen dergiler, bildiriler ve yazarlar hangileridir?
- d. En fazla atıf alan araştırmalar hangileridir?
- e. Ortak yazarlık ağı haritası nasıldır?
- f. Bibliyometrik anahtar kelime analizi nasıldır?
- g. Ortak atıf analizi haritası nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine yapılan çalışmaların kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi, alanyazındaki boşlukların belirlenmesi ve alanın temel dinamiklerinin detaylı bir şekilde görselleştirilmesi konusunda bibliyometrik analiz tercih

edilmiştir. Bibliyometri, yazılı iletişimin tüm biçimlerinin ve yazarlarının yayın desenlerinin incelenmesi ve ölçülmesidir (Broadus, 1987). Bibliyometrik incelemeler, istatistiksel araçları kullanarak yayınlanmış büyük bir araştırma miktarını analiz ederek, belirli bir konunun, yıl, ülke, yazar, dergi, yöntem, teori ve araştırma problemi bazında trendleri ve atıfları ve/veya birlikte atıfları anlamak için kullanılmaktadır (Paul ve Criado, 2020).

Seçim Stratejileri ve Kriterler

Bu araştırma kapsamında incelenecek çalışmaların seçiminde veri tabanı, anahtar kavramlar ve doküman türü kriterleri kullanılmıştır. Bu kriterlerin ilki olan veri tabanı için Scopus seçilmiştir. İkinci kriterde; "online learning community", "online learning communities", "elearning communities" ve "elearning community" anahtar kelimeleri ile çevrimiçi öğrenme topluluğu temasına uygun bir tarama yapılmıştır. Son kriterde ise doküman türü olarak makale, konferans bildirisi ve derleme çalışması belirlenmiştir. Araştırmaya çeşitli doküman türlerinin dahil edilmesi, çalışmanın kapsamını genişletmiş ve farklı bakış açıları içeren akademik çalışmaların katkısını değerlendirme olanağı sunmuştur. Yukarıda belirtilen kriterler, veri tabanında aşağıdaki gibi formülize edilerek aranmıştır:

```
(TITLE-ABS-KEY ("elearning community") OR TITLE-ABS-KEY ("online learning community") OR TITLE-ABS-KEY ("online learning communities") OR TITLE-ABS-KEY ("elearning communities")) AND (LIMIT-TO (DOCTYPE , "ar") OR LIMIT-TO (DOCTYPE , "cp") OR LIMIT-TO (DOCTYPE , "re" ) )
```

Veri Analizi

Scopus veri tabanında 16 Ekim 2023 tarihinde yapılan taramada 646 adet çalışmaya ulaşılmış ve veriler csv dosyası olarak kaydedilmiştir. Veri içerisinde yazar(lar), çalışma başlıkları, çalışma yılı, kaynağın ismi, atıf sayısı, ülkeler, yazarların bağlı olduğu kuruluş(lar), yazar anahtar kelimeleri, indeks anahtar kelimeleri ve çalışma türü bulunmaktadır. Elde edilen csv dosyası VOSviewer programıyla analiz edilmiş ve analize ait görseller elde edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, seçilen veri tabanı açısından dizinleri ile akademik açıdan en saygın veri tabanlarından biri kabul edilen Scopus ile sınırlıdır. Bununla birlikte araştırma, 16 Ekim 2023 tarihinde Scopus veri tabanında belirtilen kriterlere göre erişilmiş 646 çalışma ile sınırlıdır. Bu

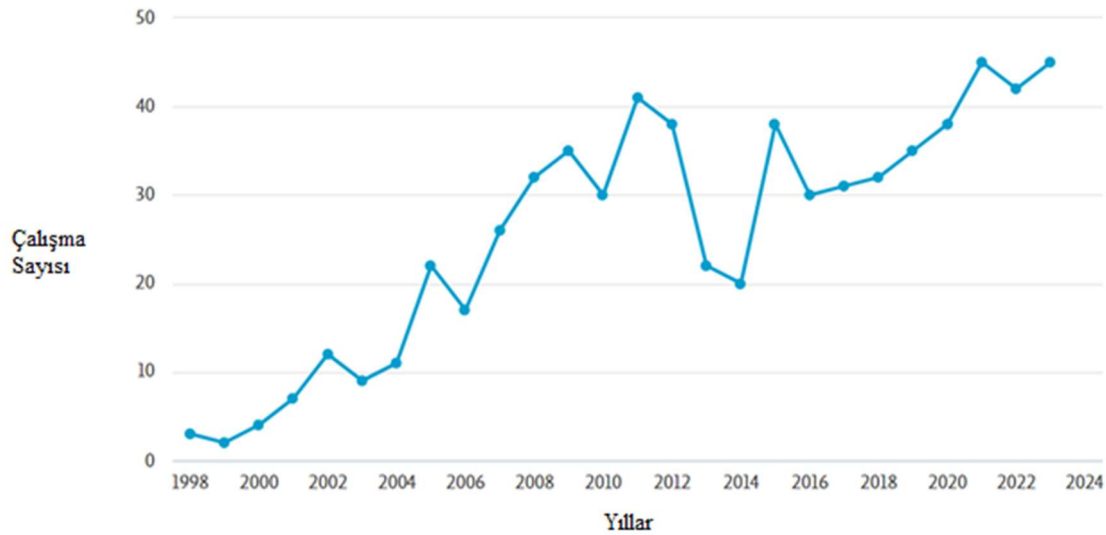
tarihten sonra yayınlanan araştırmalar bu çalışma kapsamında incelenmemiştir. Doküman türü olarak ise makale, konferans bildirisi ve derleme çalışması ile sınırlandırılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde, sistematik inceleme şeklinde yapılan alanyazın taraması sonucunda makaleler, konferans bildirileri ve derleme çalışmalarından elde edilen bulgular ilgili başlıklar altında sunulmaktadır.

Çalışmaların Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

Çevrimiçi öğrenme toplulukları ile ilgili yapılan çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımı Şekil 1’de sunulmaktadır.

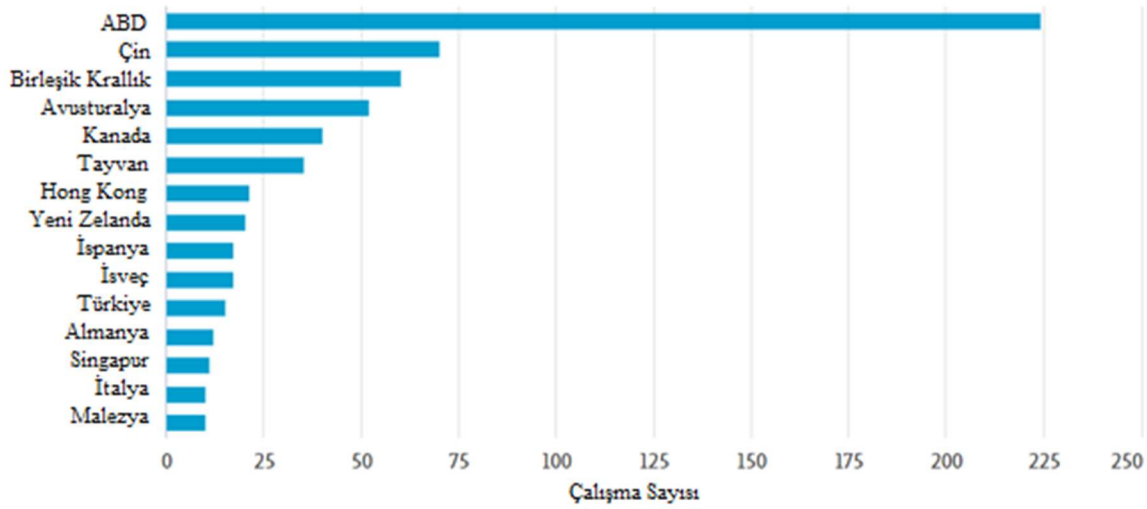

Şekil 1. Yıllara Göre alışma Sayısı Dağılımı

Şekil 1 incelendiğinde çevrimiçi öğrenme toplulukları ile ilgili yapılan çalışmaların 1998 yılından 2024 yılına kadar düzensiz bir şekilde artış gösterdiği görülmektedir. Grafiğe göre en az çalışmanın 2 yayınlı 1999 yılında, en çok çalışmanın ise 45’er yayınlı 2021 ve 2023 yıllarında yayınlandığı belirlenmiştir.

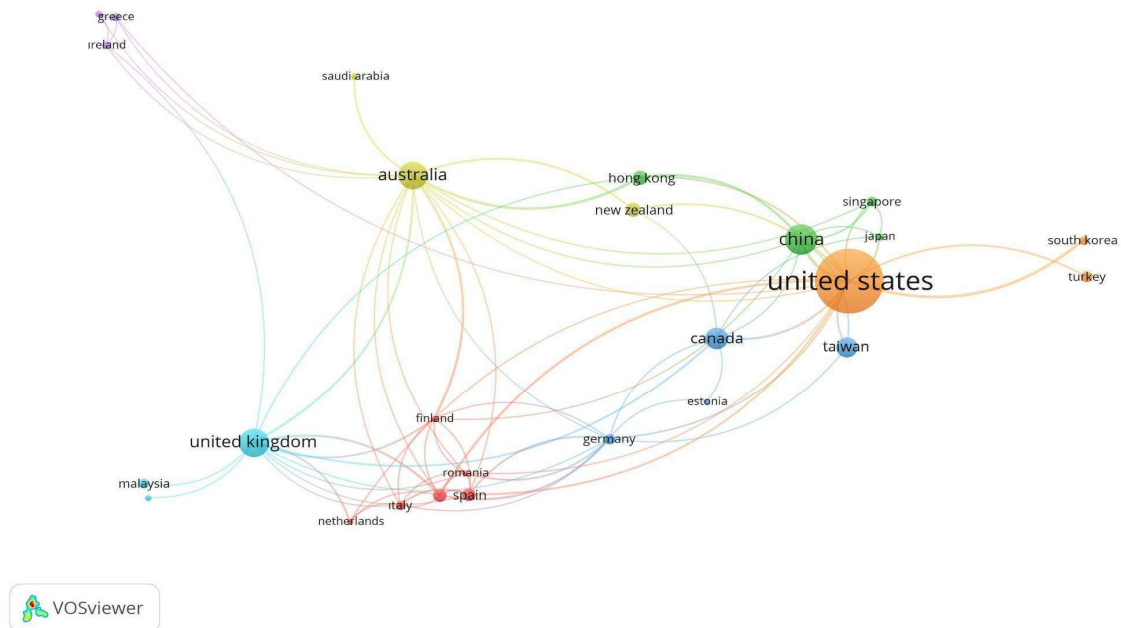
Çalışmaların Ülkelere Göre Dağılımı

Şekil 2, yayınlanan çalışmaların ülkelere göre dağılımını göstermektedir.

Şekil 2. Ülkelere Göre Çalışma Sayısı Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların toplamda 65 farklı ülkede üretildiği görülmektedir. Şekil 2’de ise 5 veya daha fazla çalışma yayımlanan 27 ülkenin tablosu verilmiştir. Çalışmalar incelendiğinde 224 araştırma ile Amerika Birleşik Devletleri öne çıkmaktadır. Sonrasında ise sırasıyla Çin 69, Birleşik Krallık 61 ve Avustralya 52 araştırma ile 50’den fazla çalışma yayımlayan ülkeler arasında yer almıştır.

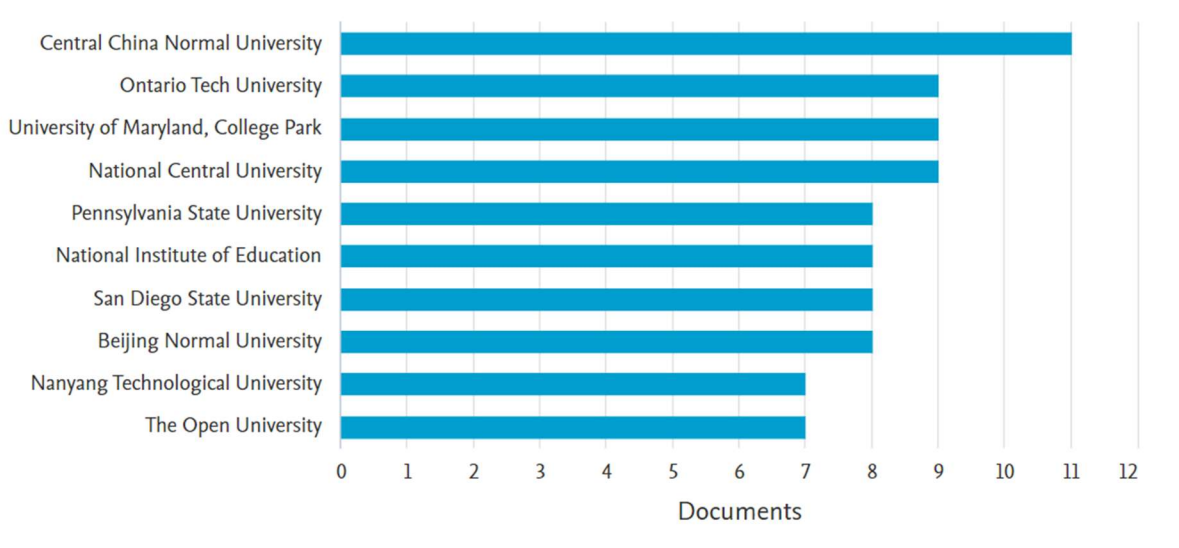

Şekil 3. Önde Gelen Ülkelerin Ortak Yazarlık Ağ Analizi

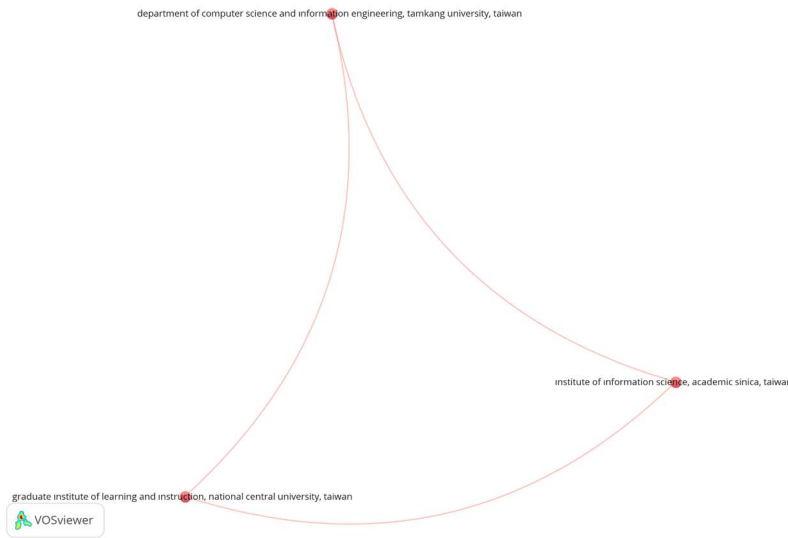
Çevrimiçi öğrenme toplulukları ile ilgili çalışmalarda önde gelen ülkelerin ortak yazarlık ağ analizi Şekil 3'te sunulmuştur. Ağ analizinde, analiz birimi olarak ülke, analiz türü olarak ise ortak yazarlık işaretlenmiştir. Bir ülkenin en az belge sayısı 5, en az atıf sayısı ise 1 olarak seçilmiştir. Toplam 66 ülkeden 26'sının ise bu eşiği karşıladığı görülmüştür. Ağdaki her bir düğümün boyutu, toplam çalışma sayısı ile düğümler arasındaki bağlantının kalınlığı, ortak yazarlık sayısı ile orantılıdır. Ağda görüldüğü üzere oluşan 7 kümenin önde gelen ülkeleri şunlardır: İsveç (Çalışma Sayısı=17, Link Sayısı=16), Çin (ÇS=69, LS=15), Almanya (ÇS=13, LS=16), Avustralya (ÇS=57, LS=26), Yunanistan (ÇS=9, LS=5), Birleşik Krallık (ÇS=61, LS=20) ve Amerika Birleşik Devletleri (ÇS=224, LS=36)'dir.

Çevrimiçi öğrenme toplulukları ile ilgili yapılan çalışmalarda önde gelen ilk 10 kuruma ait veriler Şekil 4'te verilmektedir.

Şekil 4. Önde Gelen Kurumlara Göre Çalışma Sayısı Dağılımı

Çevrimiçi öğrenme toplulukları konusunda alanyazına en çok katkıda bulunan kurumun 11 çalışma ile Merkez Çin Üniversitesi olduğu görülmektedir. Bu kurumu 9'ar bilimsel çalışma ile Ontarino Tech Üniversitesi, Maryland Üniversitesi ve Ulusal Merkez Üniversite takip etmektedir. Önde gelen ilk 10 üniversite arasında, alanyazına çevrimiçi öğrenme toplulukları konusunda en az katkıda bulunan üniversitelerin ise 7'şer bilimsel çalışma ile Nanyang Teknik Üniversitesi ve İngiliz Açık Üniversitesi olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 5. Önde Gelen Kurumlara Göre İşbirliği Ağ Haritası

Önde gelen kurumları belirlemek için bibliyometrik verilerden oluşturulan VOSviewer ağ haritası oluşturulmuştur. Şekil 5, yazarların kurumlarına göre ağ haritasını göstermektedir. Ağ haritasının oluşturulmasında analiz türü ortak yazarlık, analiz birimi ise kurumlardır. Bir kurum için minimum belge sayısı 3'tür. 1127 kurumdan 8'inin bu eşiği karşıladığı görülmüştür. Birbiriyle ilişkili olan 3 kurum olduğu fakat eşiği karşılayan 8 kurumun hepsinin birbiriyle ilişkili olmadığı gözlenmiştir.

Önde Gelen Dergi ve Konferanslar

İncelenen 429 makale 250 farklı dergide yayımlanmıştır. Dergilerin toplam yayın sayısına göre 250 derginin sıralamasında 189 derginin sadece 1 yayın yaptığı, 240 makalenin ise 61 dergi arasında dağıldığı görülmektedir. Bu dağılımda 27 derginin 2 yayını, 13 derginin 3 yayını, 3 derginin 4 yayını, 6 derginin 5 yayını, 4 derginin 6 yayını, 1 derginin 7 yayını, 2 derginin 8 yayını, 1 derginin 10 yayını, 3 derginin 11 yayını ve 1 derginin 15 yayını olduğu tespit edilmiştir. Makale sayısı 6 ve üzeri olan 12 derginin makale sayısına göre sıralaması aşağıdaki Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. İleri Gelen Dergilere Göre Yayın Dağılımı

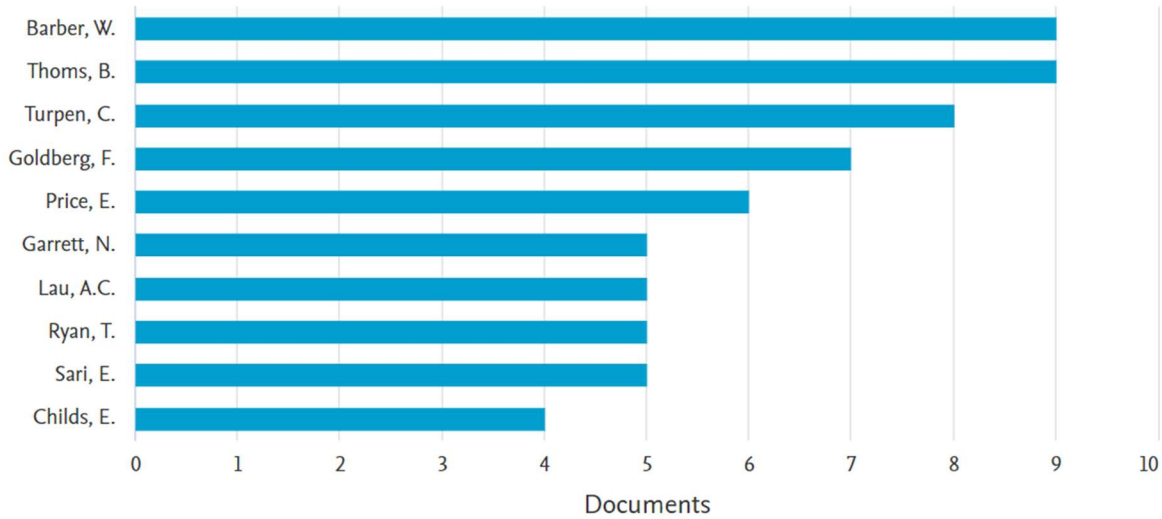
Dergi Adları	Makale Sayısı	Atıf Sayısı
International Journal of Web Based Communities	15	95
Educational Technology and Society	11	312
Interactive Learning Environments	11	195
Internet and Higher Education	11	623
Distance Education	10	222
Computers and Education	8	955
Online Learning Journal	8	326
International Review of Research in Open and Distance Learning	7	283
British Journal of Educational Technology	6	154
Educational Technology Research and Development	6	159
Innovations in Education and Teaching International	6	159
Technology, Pedagogy and Education	6	110

Tablo 1'de görüldüğü üzere 6 ve üzeri yayına sahip dergiler arasında “International Journal of Web Based Communities” dergisi 15 yayın ile ilk sırada yer almakta, “Interactive Learning Environments”, “Internet and Higher Education” ve “Educational Technology and Society” dergilerinin ise 11’er yayını bulunmaktadır. Bunları 10 yayımla “Distance Education” dergisi takip etmektedir. Bunların dışında ise “Computers and Education” ve “Online Learning Journal” dergilerinin 8’er; “International Review of Research in Open and Distance Learning” dergisinin 7; “Educational Technology Research and Development”, “Innovations in Education and Teaching International” ve “Technology, Pedagogy and Education” dergilerinin ise 6’şar yayını bulunmaktadır.

Tablo 2. İleri Gelen Konferanslara Göre Yayın Dağılımı

Konferans Adları	Bildiri Sayısı	Atıf Sayısı
Lecture Notes in Computer Science	22	100
ACM International Conference Proceeding Series	10	19
Proceedings - International Conference on Computers in Education, ICCE 2002	8	15
Proceedings of the Annual Hawaii International Conference on System Sciences	7	65
Physics Education Research Conference Proceedings	6	13
Proceedings of the European Conference on e-Learning, ECEL	5	5
Proceedings of the International Conference on e-Learning, ICEL	5	5
ASEE Annual Conference and Exposition, Conference Proceedings	4	5
Proceedings of the European Conference on Games-based Learning	4	3

Tablo 2’de görüldüğü üzere çevrimiçi öğrenme toplulukları konusunda ilgili 4 ve üzeri bildiriye sahip konferanslar arasında Lecture Notes in Computer Science konferansı 22 yayınlı ilk sırada, ACM International Conference Proceeding Series 10 yayınlı ikinci sırada, Proceedings - International Conference on Computers in Education ICCE 2002 ise 8 yayınlı üçüncü sırada yer almaktadır.

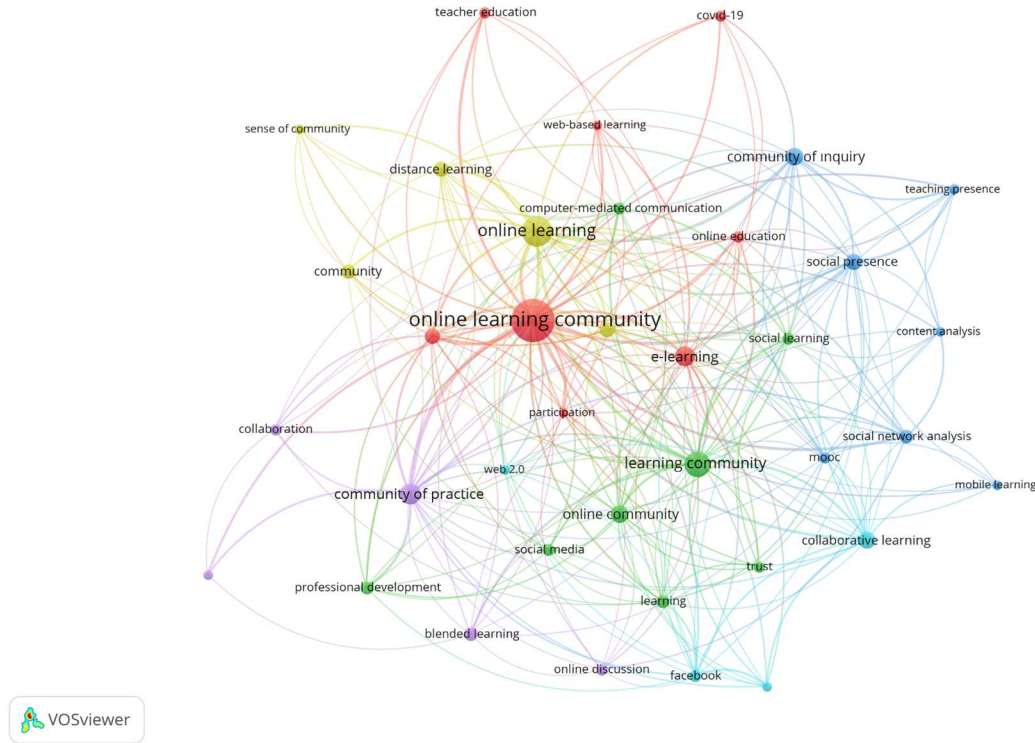

Şekil 6. Önde Gelen Yazarlara Göre Çalışma Sayısı Dağılımı

Bu çalışma kapsamında incelenen 646 adet çalışmanın 1702 yazar tarafından yayımlandığı belirlenmiştir. Şekil 6’da, önde gelen 10 yazarın çevrimiçi öğrenme toplulukları konusunda yaptıkları çalışma sayıları verilmiştir. Konu ile ilgili en çok çalışma yapan yazarların 9’ar yayınlı Barber ve Thoms olduğu görülmektedir. Onları ise sırasıyla Turpen 8, Goldberg 7 ve Price 6 çalışma ile takip etmektedir.

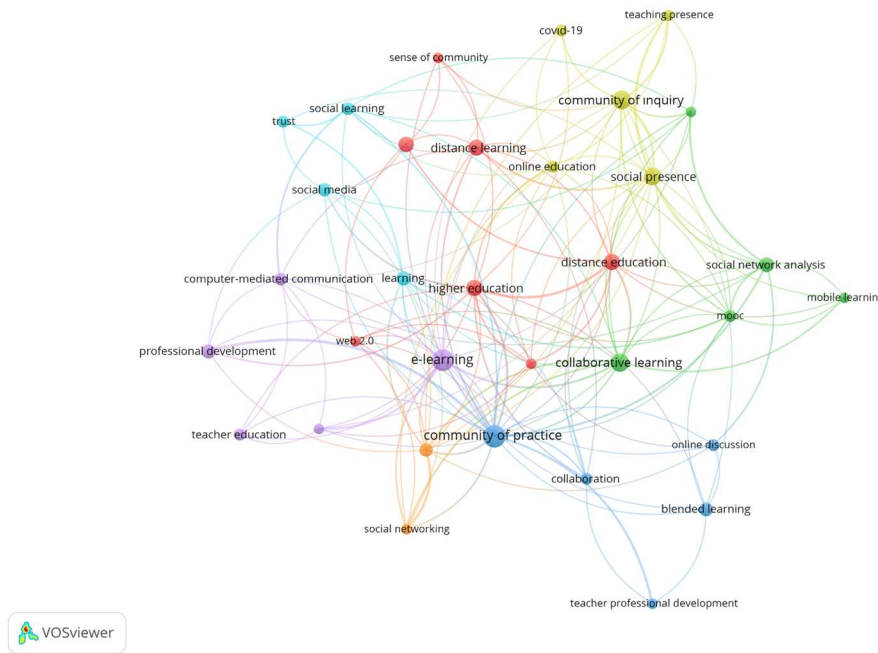
Çevrimiçi Öğrenme Toplulukları Çalışmalarındaki Eğilimler

Araştırmanın bu bölümünde çevrimiçi öğrenme toplulukları konusunda yapılan çalışmaların yönelimlerini ortaya koymak için yazar anahtar kelimelerinin eş-oluşum analizleri gerçekleştirilmiştir. Tüm çalışmaların toplamda 1517 farklı yazar anahtar kelimesi olduğu belirlenmiştir. Şekil 7’de tekrar sıklığı 10 ve üzerinde olan 37 anahtar kelimenin yazar-anahtar kelime eş-oluşum haritası sunulmuştur.

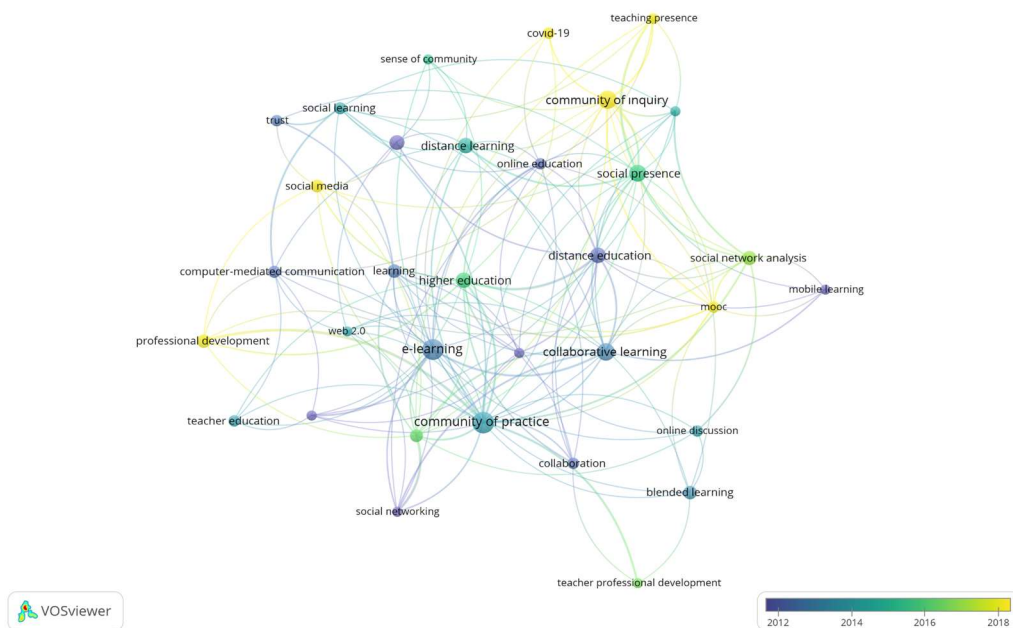
Şekil 7. Yazar-Anahtar Kelime Eş-oluşum Haritası

Ortaya çıkan harita incelendiğinde bazı anahtar kelimelerin tekrar sıklığı ve toplam bağlantı gücü sayısı yönüyle öne çıktıkları görülmektedir. Ağdaki 6 kümede ön plana çıkan anahtar kelimeler; ‘çevrimiçi öğrenme toplulukları’ (Tekrar Sıklığı=167, Bağlantı Gücü Sayısı=149), ‘öğrenme toplulukları’ (TS=57, BGS=82), ‘sosyal bulunurluk’ (TS=22, BGS=44), ‘çevrimiçi öğrenme’ (TS=83, BGS=97), ‘uygulama toplulukları’ (TS=37, BGS=72) ve ‘işbirlikçi öğrenme’ (TS=25, BGS=44) şeklindedir.

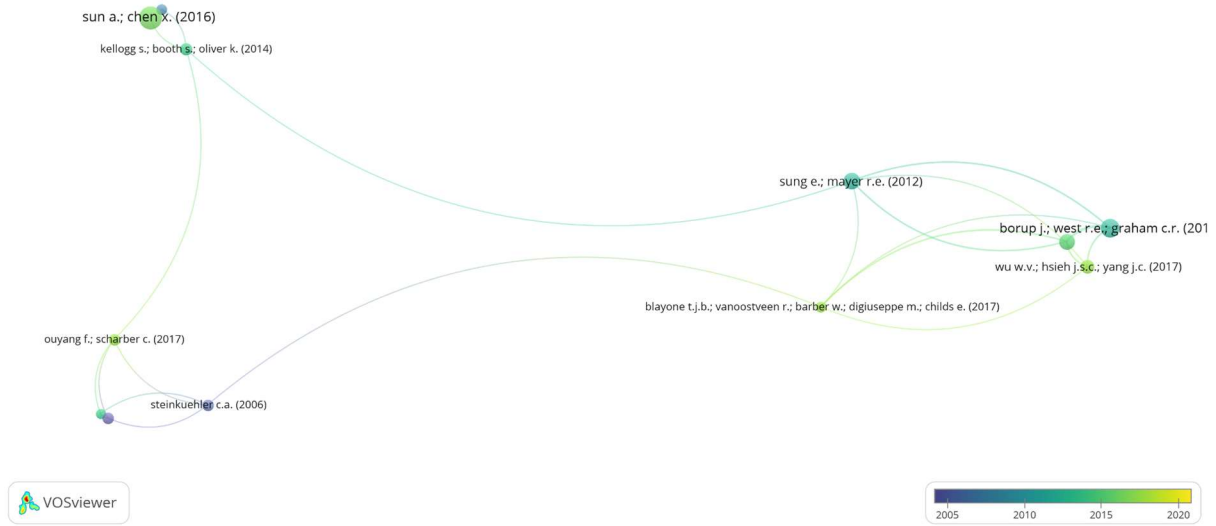
Şekil 8. Yazar-Anahtar Kelime Eş-oluşum Haritası

Çevrimiçi öğrenme topluluklarındaki eğilimleri belirlemek için “Online learning community”, “Online learning”, “Learning community” ve “Online community” anahtar kelimeleri çıkarılarak oluşan yazar-anahtar kelime eş-oluşum haritası Şekil 8’de sunulmuştur. Yeni oluşturulan ağdaki 7 kümede ön plana çıkan anahtar kelimeler; ‘yükseköğretim’ (TS=19, BGS=27), ‘işbirlikçi öğrenme’ (TS=25, BGS=27), ‘uygulama toplulukları’ (TS=37, BGS=44), ‘sosyal bulunurluk’ (TS=22, BGS=25), ‘e-öğrenme’ (TS=36, BGS=25), ‘öğrenme’ (TS=14, BGS=14) ve ‘facebook’ (TS=13, BGS=23) şeklindedir.

Şekil 9. Yazar-Anahtar Kelime Eş-oluşum Haritasının Yıllara Göre Dağılımı

Tarihsel değişime göre 2012 yılında "e-öğrenme" ve "işbirlikçi öğrenme" kavramları ön plana çıkarken; 2014 yılında "uygulama toplulukları", "öğreten eğitimi" ve "uzaktan öğrenme" kavramları, 2016 yılında "sosyal bulunurluk", "yüksek öğretim", "facebook" kavramları ve 2018 yılında "araştırma toplulukları", "sosyal medya", "MOOC", "mesleki gelişim", "Covid-19" kavramları ön plana çıkmaktadır.

Şekil 10. Çalışmaların Bibliyometrik Bağlantı Analizinin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 10'da gösterilen ağ haritasının oluşturulması sürecinde analiz türü bibliyometrik bağlantı olarak seçilirken analiz birimi ise dokümanlar olarak işaretlenmiştir. Doküman atıf sayısı 70 olarak belirlenirken toplamda 646 belgeden 21'inin bu eşiği karşıladığı görülmüştür. Bu 21 çalışmanın 12'si ilişkili olduğu için ağ haritasında gösterilmiştir. Şekil 10 incelendiğinde yayın yılı daha eski tarihli olan çalışmaların daha yüksek atıf sayısına sahip oldukları belirlenmiştir. Atıf sayısı 100'den fazla olan makaleler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. 100'den Fazla Atfı Olan Makaleler

Yazarlar	Yayın Adı	Yıl	Dergi Adı	Atf Sayısı
Liu I.-F.; Chen M.C.; Sun Y.S.; Wible D.; Kuo C.-H.	Extending the TAM model to explore the factors that affect Intention to Use an Online Learning Community	2010	Computers and Education	487
Sun A.; Chen X.	Online education and its effective practice: A research review	2016	Journal of information and communication technologies Education: Research	356
Martín-Blas T.; Serrano-Fernández A.	The role of new technologies in the learning process: Moodle as a teaching tool in Physics	2009	Computers and Education	265
Borup J.; West R.E.; Graham C.R.	Improving online social presence through asynchronous video	2012	Internet and Higher Education	228
Sung E.; Mayer R.E.	Five facets of social presence in online distance education	2012	Computers in Human Behavior	186
Shea P.; Swan K.; Li C.S.; Pickett A.	Developing learning community in online asynchronous college courses: The role of teaching presence	2019	Online Learning Journal	176
Joksimovi S.; Gaševi D.; Kovanovi V.; Riecke B.E.; Hatala M.	Social presence in online discussions as a process predinformation and communication technologies or of academic performance	2015	Journal of Computer Assisted Learning	166
Turnbull D.; Chugh R.; Luck J.	Transitioning to E-Learning during the COVID-19 pandemic: How have Higher Education Institutions responded to the challenge?	2021	Education and Information Technologies	138
Billings D.M.; Connors H.R.; Skiba D.J.	Benchmarking best practices in web-based nursing courses	2001	Advances in Nursing Science	130
Wu W.V.; Hsieh J.S.C.; Yang J.C.	Creating an online learning community in a flipped classroom to enhance efl learners' oral proficiency	2017	Educational Technology and Society	123
Li Y.; Ma S.; Zhang Y.; Huang R.; Kinshuk	An improved mix framework for opinion leader identification in online learning communities	2013	Knowledge-Based Systems	110
Maor D.	The teacher's role in developing interaction and reflection in an online learning community	2003	Educational Media International	106

Sonuçlar

Bu çalışma kapsamında yıllar içerisinde gelişen çevrimiçi öğrenme toplulukları ortamının kapsamlı bir bibliyometrik analizinin yapılması amaçlanmıştır. Analiz bulguları, çevrimiçi öğrenme toplulukları alanının günümüzdeki durumu hakkında değerli bilgiler sunmakta, alanın mevcut yapısının haritasını çıkarmakta ve gelecekteki araştırmalara rehberlik edebilecek eksiklikleri ortaya koymaktadır. 1998-2023 yılları arasında yayınlanan 646 çalışma temel alınarak yapılan analiz sonucunda elde edilen veriler, VOSviewer programı kullanılarak analiz edilmiş ve görselleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, söz konusu çalışmaların 65 farklı ülkeden araştırmacılar tarafından üretildiğini göstermiş, bu da çevrimiçi öğrenme toplulukları alanına yönelik küresel bir ilginin olduğunu gözler önüne sermiştir. Çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler; çevrimiçi öğrenme toplulukları, öğrenme toplulukları, sosyal bulunurluk, çevrimiçi öğrenme, uygulama toplulukları ve işbirlikçi öğrenme kavramlarını vurgulamaktadır. Böylece çevrimiçi öğrenme topluluklarının işbirlikçi ve sosyal yönlerinin önemi vurgulanarak alandaki temel odak ve araştırma ilgi alanlarının altı çizilmiştir. Bu noktada çalışmanın alandaki mevcut durumu ortaya koyarak eğitimciler, araştırmacılar ve politika yapıcılara karar alma süreçlerinde yardımcı olacağı ve çevrimiçi öğrenme topluluklarının tasarım ve uygulamalarını geliştireceği düşünülmektedir.

Teknolojinin son yıllarda hızlı bir şekilde gelişmesi ve çevrimiçi ortamların erişilebilirliğinin artması, çevrimiçi öğrenme topluluklarına olan ilginin giderek artmasını beraberinde getirmiş ve araştırmacıları bu alanda daha fazla çalışma yapmaya teşvik etmiştir. Araştırma sonucunda çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine gerçekleştirilen bilimsel araştırmaların sayısının yıllar içerisinde artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda en çok çalışmanın (45 adet) 2021 ve 2023 yıllarında yayımlandığı görülmekte olup alanyazın incelendiğinde bu durumun COVID-19 pandemisi sürecinde çevrimiçi öğrenme ortamlarına geçişin kaçınılmaz hale gelmesiyle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır (El Souefi, 2021; Gerard vd., 2021; Thompson ve Dale, 2022). Bu noktada çevrimiçi öğrenme topluluklarına yönelik araştırmalara ilginin özellikle COVID-19 pandemisi sonrasında artış gösterdiği, çevrimiçi öğrenme topluluklarının öneminin daha yoğun bir şekilde araştırmalara yansıdığı dikkat çekmektedir. Geary vd. (2023), öğrenenlerin COVID-19 pandemisi sırasında çevrimiçi öğrenme toplulukları sayesinde sosyal bağlantı kurarak memnuniyetlerini artırdıklarını ortaya koymaktadırlar.

Teknoloji ve çevrimiçi platformların kullanımı, özellikle de internet konferansı teknolojilerinin kullanımının artmasına ve çevrimiçi öğrenme topluluklarının daha fazla

benimsenmesine yol açan COVID-19 pandemisi döneminde giderek daha önemli hale gelmiştir (Fernandes-Marcos, 2022). Çevrimiçi öğrenme toplulukları ile ilgili yayımlanan 646 çalışmanın 65 farklı ülkedeki araştırmacılar tarafından üretilmiş olması, çevrimiçi öğrenme topluluklarına yönelik küresel ölçekte artan ilgiyi somut bir şekilde ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında analiz edilen çalışmaların önde gelen ülke ve yayın sayısına göre dağılımları incelendiğinde en fazla bilimsel yayın üreten ülkenin 224 araştırma ile Amerika Birleşik Devletleri olduğu tespit edilmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti (69), Birleşik Krallık (61) ve Avustralya'nın (52) ise diğer önde gelen ülkeler arasında olduğu görülmüştür. Bu veriler, çevrimiçi öğrenme topluluklarıyla ilgili araştırmaların farklı ülkelerde ne kadar yaygın bir ilgiyle karşılandığını göstermektedir. Bu noktada çevrimiçi toplulukların daha fazla katılımcıyı bir araya getirebilen, aynı zamanda zaman, mekân veya sosyal sınıf açısından kısıtlamalara meydan okuyarak yeni öğrenme olanakları sunan ortamlar olarak işlev gördüğünü belirtmek önemlidir (Schou vd., 2021).

Çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine en fazla bilimsel araştırma üreten kurumların Merkez Çin Üniversitesi, Ontarino Tech Üniversitesi, Maryland Üniversitesi ve Ulusal Merkez Üniversite olduğu belirlenmiştir. Doküman sayısı bakımından önde gelen diğer kurumlar ise Nanyang Teknik Üniversitesi ve İngiliz Açık Üniversitesi'dir. Alanyazın incelendiğinde benzer bir bulguya ulaşılamamış olup bu durum, daha önce çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine bilimsel araştırma üreten kurumların belirlenmesi üzerine bir çalışmanın yapılmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum, çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine yapılan araştırmaların kurum bazında belirlenmesi ve değerlendirilmesi gerektiğini göstermekte, dolayısıyla bu alanda daha fazla araştırma yapılması ve çeşitli kurumların katkılarının incelenmesinin çevrimiçi öğrenme topluluklarının gelişmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Çevrimiçi öğrenme topluluklarının eğitim süreçlerinin etkinliği, zorlukları ve fırsatları da dahil olmak üzere çeşitli yönleri üzerindeki etkileri kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu doğrultuda çevrimiçi öğrenme toplulukları konusunda gerçekleştirilen 429 bilimsel makalenin toplamda 250 farklı dergide yayınladığı, toplam yayın sayısına göre 189 derginin sadece 1 yayın yaptığı, 240 makalenin ise 61 dergi arasında dağıldığı görülmektedir. Buna göre, "International Journal of Web Based Communities" dergisi 15 bilimsel çalışma ile ilk sırada yer alırken bu dergiyi 11 bilimsel çalışma ile "Internet and Higher Education" ve "Educational Technology and Society" dergilerinin izlediği tespit edilmiştir. Öte yandan 6 ve daha fazla bildirinin sunulmuş olduğu konferanslar arasında Lecture Notes in Computer Science

konferansı 22 yayınlı ilk sırada, ACM International Conference Proceeding Series 10 yayınlı ikinci sırada, Proceedings-International Conference on Computers in Education, ICCE 2002 ise 8 yayınlı üçüncü sırada yer almaktadır. Alanyazın incelendiğinde daha önce çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine bilimsel makalelerin yayımlandığı dergiler ve bildirilerin sunulduğu konferanslar üzerine yapılmış kapsamlı bir çalışmaya ulaşılamadığı görülmektedir.

Çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine yapılan çalışmaların eğilimlerini belirlemek için yazarların anahtar kelimelerinin eş-oluşum haritası, bibliyometrik bağlantı analizi ve ortak atıf ağ analizlerine başvurulmuştur. Bu analizlere dayanarak, yazarların anahtar kelimelerinin detaylı eş-oluşum analizi sonuçlarına göre, öne çıkan anahtar kelimelerin "çevrimiçi öğrenme toplulukları", "öğrenme toplulukları", "çevrimiçi öğrenme", "uygulama toplulukları" ve "işbirlikçi öğrenme" olduğu belirlenmiştir. "Online learning community", "online learning", "learning community" ve "online community" anahtar kelimeleri çıkarılarak oluşturulan yeni ağda ise "yükseköğretim", "işbirlikçi öğrenme", "uygulama toplulukları", "sosyal bulunurluk", "e-öğrenme", "öğrenme" ve "facebook" anahtar kelimelerinin öne çıktığı görülmüştür. Tarihsel değişim incelendiğinde, 2012 yılında "e-öğrenme" ve "işbirlikçi öğrenme" kavramlarının öne çıktığı, 2014 yılında "uygulama toplulukları", "öğreten eğitimi" ve "uzaktan öğrenme" kavramlarının dikkat çektiği, 2016 yılında "sosyal bulunurluk", "yüksek öğretim" ve "facebook" kavramlarının öne çıktığı ve 2018 yılında ise "araştırma toplulukları", "sosyal medya", "MOOC", "mesleki gelişim" ve "COVID-19" kavramlarının ön planda olduğu görülmektedir. Özetle çevrimiçi öğrenme toplulukları üzerine yapılan çalışmalarda eğilimlerin analizi, işbirlikçi öğrenme, sosyal bulunurluk ve belirli öğrenme bağlamlarına odaklanarak zaman içinde öne çıkan anahtar kelimelerde bir değişim olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmada atıf sayısı en yüksek olan makaleler sorgulanmıştır. Doküman atıf sayısı 70 olarak belirlenirken toplamda 646 belgeden 21'inin bu eşiği karşıladığı görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, en yüksek atıf sayısına sahip olan bilimsel çalışmaların sırasıyla; Computers and Education, Journal of Information and Communication Technologies Education: Research, Computers and Education, Internet and Higher Education ve Computers in Human Behavior dergilerinde yayımlandıkları görülmüştür. Ayrıca yayın yılı daha eski tarihli olan çalışmaların daha yüksek atıf sayısına sahip oldukları belirlenmiş olup bu durum, son derece beklenen bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışma kapsamında, aynı zamanda çevrimiçi öğrenme topluluklarının eğitime için sürekli mesleki gelişim sağlama, kişiselleştirilmiş ve özgün öğrenme olanaklarını

kolaylaştırma ve çeşitli faydalı öğrenme kazanımlarını desteklemedeki önemi vurgulanmıştır. Çevrimiçi öğrenme toplulukları, öğretenler için destek, rehberlik ve yeni fikirler sunan önemli mesleki gelişim araçları olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca çalışmada çevrimiçi öğrenme topluluklarının yararlı öğrenme çıktıları ortaya çıkararak, öğrenenlerin ve buldukları toplumsal bağlamların dinamik işleyişini derinleştiren demokratikleşmeye yönelik potansiyel etkisi de vurgulanmıştır. Çalışmada çevrimiçi öğrenme topluluklarının öğrenenler arasında olumlu öğrenme çıktıları üretilmesi açısından belirleyici olan bir topluluk duygusu yaratmadaki rolü vurgulanmıştır. Bununla birlikte çalışmada çevrimiçi öğrenme topluluklarının sürdürülmesinde ve uygun platform ya da araçların bulunmasında karşılaşılan zorluklar da dile getirilmiştir. Çevrimiçi öğrenme ortamlarının tasarımı ve uygulanmasında söz konusu zorlukların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, alanın mevcut durumu hakkında değerli bilgiler sunarak, araştırmanın önemli alanlarını tespit ederek ve çevrimiçi öğrenmede işbirlikçi ve sosyal yönlerin önemini vurgulayarak çevrimiçi öğrenme toplulukları alanına katkıda bulunmaktadır. Bu analizin bulguları, alanda yapılacak araştırmalar ve karar alma süreçlerine bilgi sağlayabileceği gibi eğitimciler, araştırmacılar ve politika yapımcıların çevrimiçi öğrenme deneyimlerini geliştirme çabalarında da fayda sağlama potansiyelini taşımaktadır.

Öneriler

Bu çalışma sonucunda araştırmacılara çeşitli öneriler sunulmuştur:

- Çevrimiçi öğrenme toplulukları hakkında zaman içinde meydana gelen dinamik değişimler noktasında sadece bibliyometrik analizler değil, farklı analiz teknikleri (içerik analizi, sistematik analiz, meta-analiz, tematik analiz vb.) yardımıyla kapsamlı analizler gerçekleştirilebilir. Bu çalışmada bilimsel üretkenlik, ağ analizi, kavramsal yapılar ve eğilimler ele alınmaktadır.
- Bu çalışma kapsamında Scopus veri tabanındaki çalışmalar temel alınmıştır. Web of Science, ERIC, ULAKBİM, EBSCO gibi veri tabanlarından veriler dahil edilerek daha kapsamlı bir çalışma yapılabilir.
- Çalışmanın veri analizi VOSviewer programı yardımıyla yapılmıştır. Başka çalışmalarda farklı programlar (Bibliometrix, Bibexcel vb.) kullanılabilir.
- Çalışmada doküman türü olarak makaleler, konferans bildirileri ve derlemeler seçilmiştir. Benzer çalışmalar için tüm dokümanlar (kitap bölümü, erken görünüm, toplantı özeti, editöryal materyal vb.) seçilebilir.

- Çevrimiçi öğrenme toplulukları konusu geniş kapsamlı olduğundan bu konunun alt boyutları incelenerek daha detaylı sonuçlar elde edilebilir.
- Gelecekteki araştırmalarda 2023 yılından sonra çevrimiçi öğrenme toplulukları ile ilgili yayınlanmış çalışmalar analiz edilmeye devam edilebilir. Bu şekilde, çevrimiçi öğrenme topluluklarındaki değişiklikler yıllar içinde daha iyi izlenebilir.

Kaynakça

- Blayone, T., vanOostveen, R., Barber, W., DiGiuseppe, M., ve Childs, E. (2017). Democratizing digital learning: Theorizing the fully online learning community model. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 14(1), 1-16. <https://doi.org/10.1186/s41239-017-0051-4>
- Broadus, R. N. (1987). Toward a definition of “bibliometrics”. *Scientometrics*, 12, 373-379. <https://doi.org/10.1007/BF02016680>
- Cornell, H., Sayman, D., ve Herron, J. (2019). Sense of community in an online graduate program. *Journal of Effective Teaching in Higher Education*, 2(2), 117-132. <https://doi.org/10.36021/jetthe.v2i2.52>
- Delahunty, J., Verenikina, I., ve Jones, P. (2013). Socio-emotional connections: Identity, belonging and learning in online interactions. a literature review. *Technology, Pedagogy and Education*, 23(2), 243-265. <https://doi.org/10.1080/1475939x.2013.813405>
- Duncan-Howell, J. (2010). Teachers making connections: online communities as a source of professional learning. *British Journal of Educational Technology*, 41(2), 324-340. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2009.00953.x>
- El Souefi, N. (2021, July). A Proposed Framework for the Growth of Online Learning Communities. In *7th International Conference on Higher Education Advances (HEAd'21)* (pp. 1239-1248). Editorial Universitat Politècnica de València. <http://doi.org/10.4995/HEAd21.2021.13010>

- Fernandes-Marcos, A. (2022). Open distance teaching practices in pandemic times: devising a simplified virtual pedagogic model for the University of Saint Joseph in Macau, China. In *EDULEARN22 Proceedings* (pp. 6593-6603). IATED. <https://doi.org/10.21125/edulearn.2022.1554>
- Geary, E., Allen, K. A., Gamble, N., ve Pahlevansharif, S. (2023). Online learning during the COVID-19 pandemic: Does social connectedness and learning community predict self-determined needs and course satisfaction? *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 20(1), 13. <https://doi.org/10.53761/1.20.01.13>
- Gerard, T., Brathwaite, S., Lawrence, J., ve Barber, W. (2021). Connections/communities impact on online learning. *Journal of Educational Informatics*, 2(2), 3-16. <https://doi.org/10.51357/jei.v2i2.131>
- Hernández, J. B., Chalela, S., Arias, J. V., ve Arias, A. V. (2017). Research trends in the study of ICT based learning communities: A bibliometric analysis. *EURASIA Journal of Mathematics Science and Technology Education*, 13(5), 1539-1562. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.00684a>
- Hung, W., Flom, E., Manu, J., ve Mahmoud, E. (2015). A review of the instructional practices for promoting online learning communities. *Journal of Interactive Learning Research*, 26(3), 229-252. Erişim adresi: <https://www.learntechlib.org/primary/p/130598>
- Ke, F., ve Hoadley, C. (2009). Evaluating online learning communities. *Educational Technology Research and Development*, 57, 487-510. <https://doi.org/10.1007/s11423-009-9120-2>
- Luppigini, R. (2007). A focus on online learning communities. In R. Luppigini (Ed.), *Online Learning Communities* (pp. xiii-xvii). Charlotte, NC: Information Age Publishing.
- Owston, R. (1998). *Making the Link: Teacher Professional Development on the Internet*. Portsmouth, NH: Heinemann

- Paul, J., ve Criado, A. R. (2020). The art of writing literature review: What do we know and what do we need to know? *International Business Review*, 29(4), 101717. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2020.101717>
- Schou, P. K., Bucher, E. ve Waldkirch, M. (2022). Entrepreneurial learning in online communities. *Small Bus Econ* 58, 2087–2108. <https://doi.org/10.1007/s11187-021-00502-8>
- Sümer, M. (2021). Online learning communities in teachers' professional development: A systematic review. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(2), 572-587. <https://doi.org/10.18039/ajesi.853801>
- Thompson, K., ve Dale, V. (2022). The role of virtual placements in promoting self-regulated learning: stakeholder experiences of an online learning community during the COVID pandemic. *Journal of Perspectives in Applied Academic Practice*, 10(1), 12-22. <https://doi.org/10.14297/jpaap.v10i1.530>

Yazarlar Hakkında

Ahmet ELNUR

Lisans derecelerini Akdeniz Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım (2006), Anadolu Üniversitesi Sosyoloji (2020) ve Anadolu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği (2023) bölümlerinden aldı. Yüksek lisans derecelerini Akdeniz Üniversitesi Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet - Disiplinlerarası (2015), Ahmet Yesevi Üniversitesi Turizm İşletmeciliği (2020) programlarından aldı. Doktora derecesini ise Akdeniz Üniversitesi Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet - Disiplinlerarası (2022) programından aldı. Süleyman Demirel Üniversitesi'nde (2018-) öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Boş zaman sosyolojisi, dijitalleşme, iletişim sosyolojisi, müzik sosyolojisi ve toplumsal cinsiyet temel çalışma alanlarını oluşturmaktadır.

E-posta : ahmetelnur@gmail.com

Buket KEMER

Lisansını 2017 yılında Boğaziçi Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR), yüksek lisansını ise 2020 yılında Gazi Üniversitesi Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme alanında tamamlamıştır. Şu anda eğitimine Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine devam etmektedir. 2020 yılından beri İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Eposta : buketkemer94@gmail.com / buketkemer@anadolu.edu.tr

Mehmet DEMİRCİ

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim İngilizce Öğretmenliği Lisans Programından 2005 yılında mezun olmuştur. AÖF ikinci üniversite kapsamında Yönetim Bilişim Sistemleri Lisans Programını tamamlamıştır. Yüksek Lisansını Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu alanında yapmıştır. Halen Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı Doktora Programında eğitim hayatına devam etmektedir. Özel Eğitim Kurumunda İngilizce Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

E-posta : mehmetdemirci92@gmail.com / mehmet_demirci@anadolu.edu.tr

Tuğba ÇETİNKAYA

Lisans eğitimini 2010 yılında Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği programında, yüksek lisans eğitimini ise 2019 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Drama ve Eğitim Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Şu an Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine devam etmektedir. 2010-2017 yılları arasında özel eğitim kurumlarında İngilizce Öğretmeni olarak görev alan Çetinkaya, 2017 yılından beri Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı olup İngilizce öğretmeni olarak çalışmaktadır. İlgi alanları arasında yabancı dil öğretimi, yapay zekâ, eğitim teknolojileri ve açık ve uzaktan öğrenme yer almaktadır.

E-posta : tugbaozyvzcetinkaya@gmail.com / tugbacetinkaya@anadolu.edu.tr

Umut PALABIYIK

Lisans eğitimini 2007 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünde, yüksek lisans eğitimini ise 2010 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Halen Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine devam etmektedir. 2007 yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda Matematik öğretmeni olarak çalışmaktadır. İlgi alanları açık ve uzaktan öğrenme, matematik eğitimi, madde tepki kuramı ve online testlerde puanlama yöntemleridir.

E-posta : umut021@gmail.com / umutpalabiyik@anadolu.edu.tr